

ABONNEMENTSPRIJS

VOOR DRIE MAANDEN.

Amsterdam. f 3.50
Overige Gemeenten, franco per post „ 4.00
Enkele nummers. „ 0.05

Dit blad verschijnt alle werkdagen.

Brieven, Postwissels, Gelden enz. franco aan de Administratie van „De Tijd”, Keizersgracht 324 (Felix Meritis).

Amsterdam, 11 Aug. 1893.

Geleerd Socialisme.

De groote massa van her die zich socialistischen noemen en bij voorkomende gelegenheden op socialistischen stemmen, weten van het socialisme-zelf weinig of niets. Van den socialistischen volksstaat en van den collectieven eigendom hebben de meesten geen begrip, en nog minder voelen zij er geestdrift voor. Maar zij zijn ontvreden en worden in hun ontvredenheid gestijfd, zij meenen aan de school te beloven van het socialisme te kunnen gelooven en beschouwen de sociaal-democratie als de aangewezen partij van het volk. Daarom zijn zij socialist.

Paul Göhre, die drie jaar geleden, als gewoon fabriekarbeider vermomd, in het door-en-door socialistische Chemnitz gedurende drie maanden de arbeiders bestudeerde, deelt van die onbekendheid der groote massa socialistischen met het program, het doel en de middelen van de sociaal-democratie treffende staaltjes mee. Zij die de partijgeschriften ernstig en met studie hadden gelezen en zich in de socialistische denkbeelden hadden ingewerkt, maakten nauwelijks 3, hoogstens 4 pct uit van het geheele getal van hen die zich socialistischen noemden. Een zeer groote groep lazen geen couranten, bezochten geen vergaderingen. Voerden geen socialistische gesprekken en wisten van niets, maar stemden geregeld op de socialistische candidaten.

Toch zou het een dwaling zijn, te denken dat de leiders hun doel hopen te bereiken alleen door speculatie op de ontvredenheid. Zij beijveren zich ook om bij het volk een overtuiging te vestigen en de socialistische beginselen te doen doordringen.

Eerst en vooral willen zij een korps hebben, dat in staat is de socialistische denkbeelden in populaireren vorm voor te dragen en tegen aanvallen en opwerpingen te verdedigen. Zulke personen ontvangen een bepaalde vorming. Daarvoor houdt de partij geregeld cursus-vergaderingen, die niet toegankelijk zijn voor alle partijgenooten, maar waarin alleen degenen, in wie de leiders talent van opvatten en spreken hebben ontdekt, worden onderricht. Zij ontvangen socialistische geschriften ter bestudering en worden geoefend in het spreken en debatteeren. Een aldus opgeleid spreker wordt uit de partijtaks bezoldigd en vindt in de propaganda der socialistische denkbeelden een goed bestaan.

Volgens Göhre worden in Chemnitz de kiesverenigingen aan hetzelfde doel dienstbaar gemaakt. De vergaderingen hebben geregeld plaats het gansche jaar door, hetzij er verkiezingen ophanden zijn of niet, omdat zij vooral de vorming van socialistische redenaars ten doel hebben. „Onze kiesvereniging houdt haar vergaderingen in de eerste plaats om de debatten,” herinnerde herhaaldelijk de voorzitter der vereniging, waarvan Göhre zich lid had laten maken. „Het is wenschelijk, dat iedereen spreekt, dat iedereen zijn mening zegt. Al gebeurt het ook in den ongelukkigsten vorm, iedereen is zeker, dat hij niet uitgelachen wordt, want juist komen wij alle veertien dagen bijeen, om ons te oefenen, ten einde in de groote vergaderingen onzer tegenstanders met goed gevolg te kunnen antwoorden.” En aan die opwekking gaven allen trouw gehoor.

Maar behalve het vormen van sprekers en leiders, trachten vooral de deutsche socialistischen het geheele arbeidersvolk in hun geest te onderwijzen. Liebknecht heeft er in een van zijn voornaamste redevoeringen sterk op aangedrongen, als een zaak, waarvoor geen middelen moesten gespaard worden. Tot dat einde zijn zij bezig een schoolstelsel te organiseren. In Januari 1891 hebben zij te Berlijn opgericht een *Arbeiterbildungsschule*, waarin een soort van hooger onderwijs door arbeiders aan arbeiders wordt gegeven. Deze school is thans in vieren gesplitst, om de verschillende wijken der stad gemakkelijker te bewerken. Men geeft er onderricht (zomerseizoen

van '93) in de deutsche taal, geschiedenis, physiologie, wiskunde, boekhouden, staathuishoudkunde en een weinig recht. Het schoolgeld is 50 Pfennige in de maand. Doch de financiën der school schijnen niet in bloeienden staat te verkeren.

Het is merkwaardig, dat het deutsche socialisme over het algemeen zich gaarne omhangt met het kleed der wetenschap. Wij zeggen niet dat wat de socialistischen voortbrengen echt wetenschappelijk is, maar het heeft er veelal het uiterlijke van. Zij laten zich niet warmmaken eenvoudig door formules als deze: de mijn voor de mijnwerkers, de grond voor de landbouwers, enz.; hun redenaars bepalen zich niet bij schelden op de gezagvoerders, op de *bourgeois*, op de genietters. ar zij zorgen ervoor, hun uitspraak eenigszins filosofisch te vernissen. Zij diepen algemeene begrippen op, wikkelen die in afgetrokken vormen en geven daarvoor aan hun theorieën een glimp van wetenschap. Het befaamde werk van Marx: *Das Kapital* hangt samen van ondoorgrondelijke redeneeringen, en juist dat is het evangelie der deutsche sociaal-democratie. Terwijl de partijprogramma's steeds geleerd worden, is dat van Erfurt zoo opgesteld, dat het slechts door een gedeelte der arbeiders kan begrepen worden.

In de vergaderingen der deutsche socialistischen, die in den regel een kalm verloop hebben, pleegt het van geleerdheid te schitteren. Hun redevoeringen zijn gewoonlijk geen scheldpartijen, geen aansporingen tot oproer en geweld, maar zij ontwikkelen voor de arbeiders staathuishoudkundige vraagstukken, theorieën over de waarde, over het loon, over verzekering, enz. In systemen, die er geleerd uitzien, vallen de Duitschers voor de misdeelden der fortuin kan. de leer, dat men de kapitalisten van hunne rijkdommen moet ontdoen, aanklokkelijk zijn, maar de Duitschers zijn erop gesteld, dat die leer bovendien in een wetenschappelijken vorm wordt voorgedragen. Dan gaan zij mee.

Een van de groote propaganda-middelen is de lectruur. In ongelooftelijke massaas worden couranten en tijdschriften, brochures en romans verspreid. Die leest de arbeider. Hem wordt gestadig voorghouden, dat de tegenwoordige maatschappij niet deugt, en het wordt hem bewezen met geleerde argumenten, die hij niet goed begrijpt, maar die juist daardoor indruk op hem maken en waarvoor hij dan eerbiedig het hoofd buigt. De socialistische literatuur, vooral de brochures en romans, moge vaak nog zoo oppervlakkig zijn, zij neemt minstens het *air* aan van te steunen op wetenschappelijken grondslag. Die geleerde schijn geeft aan het volk formules en redeneeringen, welke zijn begrip een weinig te boven gaan; maar daarvan houdt het.

Men moet erkennen, dat sommige lieden, die uit de lagere volksklassen zijn gesproken en het grootste gedeelte hun levens aan handenarbeid besteden, verscheiden kundigheden hebben opgedaan en omtrent velerlei vraagstukken een zekere overtuiging hebben. Maar op stuk van zaken is het een halve beschaving en een halve wetenschap, waarvan zij geen oordeelkundig gebruik weten te maken. Elke wetenschap is geen kost voor iedereen. Wat zal die onverteerbare spijs bij arbeiders werken? Zij zal den hoogmoed meer en meer opwekken, want de arbeiders komen in den waan dat zij waarlijk geleerden zijn, en worden ontogankelijk voor elke betere overtuiging. In hen zal meer en meer versterkt worden de geest van ontkenning, die een vijandige stelling neemt tegen elke hogere waarheid. Zoo wordt de geest van revolutie altijd meer gevoed, die maar weinig noodig heeft, om zich in daden van geweld te uiten. En de slotsom zal zijn: het ongeluk der misleide arbeiders-zelven.

BUITENLAND.

ALGEMEEN OVERZICHT.

De Conferentie der deutsche ministers van Financiën te Frankfort is gisterenmiddag inderdaad reeds gesloten, zoo-

dat heden de deelnemers naar hun onderscheidene posten terugkeeren met een groot geheim in hun zak, nl. de voor het publiek nog grotendeels geheimzinnige beantwoording der vraag, hoe men in drie dagen tijds *honderd miljoen Mark* bij elkaar kan praten! De *Frankf. Ztg.*, die voortdurend met haar oor aan het sleutelgat schijnt gezeten te hebben, zegt dat de nieuwe belastingen, welke in deze merkwaardige minister-conferentie „gevonden” zijn, 100 miljoen zullen opbrengen, waarvan 20 mm. (niet 70, zooals sommigen droomden!) aan de Bondsstaten zullen komen, 60 mm. door de soldaterij ingeslokt worden en 20 mm. voor amortisatie der rijksschuld bestemd zijn. Men moet zeggen dat het knap is, zoo'n reuzen-arbeid in drie dagen! Maar... heelenal klaar is het werk nog niet! De ministers alleen zijn nog pas gereed, en hun besluiten hebben geen bindende kracht; het uitwerken hunner algemeene denkbeelden zullen zij aan een binnenkort te Berlijn vergaderende commissie van staats-delegeerden en rijkscommissarissen opdragen; dan volgt de indiening der uitgewerkte Ontwerpen in den Bondsraad, en eindelijk zal dan het woord zijn aan den — Rijksdag! Voorloopig valt over de nog ongebooren Ontwerpen niet te polemiseren; want wat er door het sleutelgat kwam is daarvoor te onbeduidend en onzeker. Het hoet nu bijv. weer dat er wel degelijk een wijnbelasting op het program staat, maar niet als rijksbelasting; de opbrengst moet ten goede komen aan de wijn producerende Staten. De advertentie-belasting, die ook al in de lucht zat, schijnt prijsgegeven; maar de *Frankf.* heeft misschien niet goed gehoord, en niemand weet eigenlijk met zekerheid, welke rampen en kwalen er nog uit het frankforter doosje van Pandora te voorschijn kunnen komen, want één ding staat vast: de 100.000.000 Mark moeten er wezen; daarvoor heeft men de Legerwet aangenomen.

Ter gelegenheid van een aanstaand bezoek der deutsche Keizerin aan de stad Keulen zal haar een dejeuner worden aangeboden, waartoe op haar verzoek ook dames zijn uitgenoodigd. De civiele, militaire en rechterlijke hoogambtenaren werden genoodigd met hun echtgenooten, en de keuze geschiedde behoorlijk naar rangorde, zonder eenige fout; maar wat blijkt nu? Dat toevallig onder al die hooge autoriteiten eener schier geheel katholieke stad zich geen *enkel katholieke* bevindt! De *Köln. Volksz.* acht deze illustratie van de hooggeroemde pruisische „pariteit” of gelijkheid van alle gezindten in de vervulling van ambten en bedieningen, een welsprekend getuigenis!

Te Essen is eindelijk het ministerieel antwoord ontvangen op de petitie om toelating der Franciscanen voor de 8000 zielen tellende nieuwe buitenwijk der stad. De esser afgevaardigde Stötzel had er 18 Februari jl. in den Landdag reeds op aangedrongen en den priester-nood in die wijk zoo duidelijk geschilderd, dat de minister Von Zedlitz niet kon nalaten te zeggen, dat . . . men maar eens een petitie moest indienen. De aartsbisschop, de parochiale geestelijkheid, de kerkbesturen enz. ondertekenden de petitie, en nu — vijf maanden later! — verklaart de minister, dat er te Essen voldoende in de zielzorg is voorzien, en er dus geen Franciscanen noodig zijn! De aartsbisschop weet er niets van; de heeren te Berlijn alleen hebben er verstand van!

Het voorstel-Domela c. s., betreffende dienstweigering in geval van oorlog, is — gelijk niet anders te verwachten was — in commissoriaal voor-onderzoek op het Socialistischen-Congres te Zurich reeds *veroorloofd*, waarna het deutsche tegen-voorstel, strekkende om, overeenkomstig de besluiten van het brusselse Congres, zich uitsluitend met de bestrijding van het kapitalisme bezig te houden, met 14 tegen 4 stemmen werd aangenomen. Liebknecht betogde o.a., op grond van een door Plechanow uitgebrachte rapport, dat op den grondslag der tegenwoordige maatschappij het denkbeeld der nederlandse partijgenooten onuitvoerbaar is. Had het proletariaat reeds een macht in handen, waardoor de uitvoering van het voorgestelde mogelijk werd gemaakt, dan zou het niet meer in de gelegenheid komen om het op die wijze toe te passen. Ook de weigering van militairen dienst is een reactionaire maatregel, en in de voornaamste militaire Staten, Duitschland en Frankrijk, onuitvoerbaar. Waren deze beide Mogendheden ontwapend, dan zou Rusland van de gelegenheid gebruik maken om met zijn kozakken West-Europa te overstromen en de europesche beschaving te vernietigen. Het nederlandse voorstel is slechts schijnbaar revolutionair; in werkelijkheid is het bevorderlijk voor het cesarisme. De spreker hoopte derhalve, dat, in het belang der beschaving en der vrijheid van het revolutionair proletariaat, het deutsche voorstel door het Congres met algemeene stemmen zal worden aangenomen.

De uit het Congres verwijderde deutsche „onafhankelijke” of „Jong-Socialisten” houden in het *Casino* te Zurich een afzonderlijke driedaagse „inter-

ationale conferentie”, welke gisteren geopend is en morgen gesloten wordt. Maar te Berlijn is door hun broeders gisteren-avond een krachtige protest-meeting gehouden. Circa 1000 personen waren aanwezig, meerendeels anarchisten en Jong-socialisten (slechts een 150tal „officieele”-socialisten of „ouden” waren er bij). Zij voeren heftig uit tegen het „joodsch” congres van Zurich, dat de „joodsche” politie te hulp riep om „onafhankelijke hervormers” uit te bannen, en namen ten slotte met groote meerderheid de volgende resolutie aan:

„De te Berlijn in de *Ressource*-zaal vergaderde revolutionnaire socialistischen en anarchisten ontzeggen aan het Züricher Congres het recht, zich het „internationale congres der socialistische arbeiders” te noemen, omdat het op schandelijke wijze georganiseerde arbeiders uitstoot, die niet alleen de bestaande maatschappelijke orde ten krachtigste bestrijden, maar daarbij het ongeluk hebben vrij te willen zijn, zoowel van het kapitalistische juk, als ook van de heerschzucht van ijdele demagogen. De vergadering verzoekt den makker (*den Genossen*) Domela Nieuwenhuis dit protest onmiddellijk ter kennis van het Congres te brengen.”

Met die ijdele demagogen worden Singer, Bebel en alle sociaal-democratische leden van den Rijksdag bedoeld. Tegen hen trokken de heftigste anarchistische woordvoerders met grof geslacht los. De sociaal-democratische leiders, zoo heette het, strijden niet voor het proletariaat, maar alleen om zich zelf een bestaan te verzekeren; zij zijn niet alleen demagogen, maar ook schurken. Singer was rijk geworden door het exploiteeren van zijn arbeiders, en Bebel door de penningen van de arbeiders, welke hij zich voor zijn geschriften liet betalen; enz. enz.

De zuidduitsche bladen melden dat de gezondheidstoestand van het socialistische lid van den Rijksdag Von Vollmar zeer bedenkelijk is. Hij heeft herhaaldelijk flauwten.

De fransche ministers zijn gisteren naar Fontainebleau getrokken om daar, onder presidium van Carnot, te beraadelen over hetgeen met den lastigen Dupas moet begonnen worden, wiens „onthullingen” over het niet-arresteren van Arton zeer ongenegen komen wogens den naderenden verkiezingstermijn. In afwachting van verdere regerings-maatregelen heeft de minister van Binnenlandsche Zaken aan de dagbladen de volgende nota doen toekomen: „Dupas heeft ter bevrediging van zijn eerezucht gespeculeerd op de gevangenneming van Arton. Daar hem dit niet gelukt is en zijn chef, de directeur van den algemeenen veiligheidsdienst, van zijn verdere medewerking niet gediend wilde zijn, zoo drong Dupas sedert de maand Maart van dit jaar aan op een zeer aanzienlijke betrekking bij de belastingen, of op die van inspecteur-generaal bij den administratieven dienst. Zoowel het een als het ander werd hem geweigerd. Wegens die vergeefsche pogingen zocht Dupas zich op andere wijze voldoening te verschaffen. Toen nu de minister-president Dupuy kennis kreeg van zijn plannen en zijn kwalijk verholven dreigingen, om met zoogenaamde onthullingen voor den dag te komen, besloot hij, de minister, niet het minste te doen om Dupas terug te houden.”

Het blad *Paris* schrijft: „De brochure van Dupas is een manoeuvre der Orleansisten. Twee dagen voordat zij uitkwam, is kolonel Perceval, de vroegere gouverneur van den hertog van Orleans, in de drukkerij van Charre te Sceaux gekomen, en heeft daar de brochure in manuscript gelezen en 3500 exemplaren daarvan besteld en vooruit betaald. Het weener *Fremdenblatt* ontvangt uit Pest inlichtingen omtrent de medewerking der politie aldaar ter opsporing van Arton, waarvan ook Dupas in zijn geschrift gewaagt. Dupas vertoefde onder een valschen naam met den inspecteur Soudais te Pest. Hij gaf voor, een ingenieur op te sporen, maar men wist weldra dat hij Arton zocht. De politie te Pest kwam Arton op het spoor; doch Dupas draalde op weg te gaan om hem achterna te zitten, zoodat Arton uit Jassy kon ontvluchten, vóórdat Dupas er aankwam. Het is geconstateerd dat Arton over Czernowitz, Lemberg, Weenen en Praag zich naar Duitschland had begeven. Dupas en Soudais wisten altijd waar hij was, maar zij kwamen in elke stad te laat. Dupas verzuimde zelfs, zich van de telegraaf te bedienen om een mandaat tot gevangenneming van Arton te verzoeken. Het *Fremdenblatt* zegt ten slotte dat uit een groot aantal feiten blijkt, dat Dupas handelde voor eigen rekening en niet uit naam der fransche Regeering.

Te New-York wordt verzekerd, dat de President zelf behoort tot de slachtoffers van de tegenwoordige financiële crisis. Cleveland is aandeelhouder van een groot aantal maatschappijen, waarvan enkele haar betalingen gestaakt hebben.

Voor de commissie, welke belast is met het onderzoek in zake het vorige servische ministerie-Avakumowits, zijn

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van een tot zes regels. f 1.25
Zeven en meer regels, per regel. „ 0.20

Groote letters, vignetten, enz., worden berekend naar het getal regels, dat zij beslaan.

Alle Boekhandelaars en Hulpkantoren nemen Abonnementen en Advertentieën aan. Postkantoren alleen Abonnementen, mits bij vooruitbetaling.

zulke bezwarende getuigenissen afgelegd, dat de veroordeeling van het beschuldigde Kabinet bijna zeker is. Men verwacht echter dat de *Skoepsjina*, als het vonnis geveld is, bij de Kroon een verzoekschrift tot kwijtschelding van straf zal indienen.

De bulgaarsche minister-president Stamboelof heeft aan de Porte een nota gezonden, waarin hij betooft, dat het voor de turksche Regeering noodzakelijk is, prins Ferdinand thans als wettig vorst van Bulgarie te erkennen.

Alle naar Odessa bestemde schepen brengen te Constantinopel hun goederen over op schepen onder andere vlag, om zoodoende de tot 1 roebel per last verhoogde tonnengelden voor deutsche schepen in russische havens te ontgaan.

RUSSISCH.

De bekende russische schrijver graaf Tolstoj heeft, onder den titel: *Gods Koninkrijk in ons binnenste*, een boek geschreven, waarin hij de gruwelijke barbaarsche der russische rechtspleging zoo scherp hekelt, dat het in Rusland-zelf wel spoedig zal verboden worden, — het boek namelijk, het beulswerk zal in dat barbaarsche land nog wel een poosje aanhouden —; maar de *Daily Chronicle* is staat gesteld een gedeelte van het laatste hoofdstuk af te drukken, en daarin leest men o. a. omtrent een op 29 September des vorigen jaars te Toulou, in het gouvernement Orlof, voorgevallen en „geenszins exceptioneele” straf van „weerspannige” boeren het volgende zijzwakkend verhaal:

„De troepen waren opgesteld bij het gerechtshof. Een menigte met revolvers gewapende agenten omringden de twaalf gevangenen boeren. De gouverneur-generaal kwam aanrijden en gelastte, dat een geeselsbank naar buiten zou gebracht worden.

„Het eerste slachtoffer was een huisvader van 40 jaar, wiens eerlijkheid en rechtschapenheid spreekwoordelijk waren, en die het vertrouwen en de achting genoot van al zijn dorpsgenooten.

„Hem werd gelast, zich te ontkleeden. Hij sloeg een kruis en legde zich op de bank.

„Nu werd hij gegeeseld, doch de bank bleek niet zwaar genoeg en wankelde door het wringen en krimpen van den gemartelden ongelukkige. Daarom werd een tweede bank gehaald en planken aan de zijden gespikerd. Intusschen lag het reeds verminkte slachtoffer met gerimpeld hoofd, gevallen onderkaak en bevende ledematen te wachten.

„De tuchthuis-gevangenen, die beulsdiensten deden, begonnen nu opnieuw te geeselen. „Mans rug en zijden en beenen stroomden van het bloed.

„En uit de menigte gingen het geroep en gesnik op der vrouwen, moeders en kinderen van de gevangenen en de half onderdrukte angstkreten van hen die op hun beurt wachtten.

„Toen meer dan 50 slagen gegeven waren, gaf de gemartelde geen geluid meer. Nu voelde een geneesheer zijn pols en luisterde naar zijn hartslag, waarna hij den gouverneur mededeelde dat de man bewusteloos geslagen was, en dat voortzetting van de straf zijn leven in gevaar zou brengen.

„Doch de gouverneur-generaal gelastte: „Ga voort”, en de straf werd voortgezet totdat zeventig slagen gegeven waren.

„Toen nam de russische gouverneur zijn sigaret uit den mond en zeide: „Genoeg! nu de volgende!”

VERSCHEIDENHEDEN.

Volgens een belgisch blad heeft koning Leopold een dag of twee geleden, met gevaar voor zijn eigen leven, een hollend paard in de Avenue Louise tot staan gebracht en daarna den berijder opgeholpen. Nadat hij zich overtuigd had dat deze geen iets had bekomen, reed de Koning weder verder alsof er niets gebeurd ware.

Te Antwerpen kwam gisteren ochtend de Harwichboot *Norwich* aan, die o. a. twee groote koningstijgers aan boord had, welke voor den dieren-tuin bestemd waren. Toen men de luiken opende, om de dieren in hun hokken naar boven te brengen, bemerkte men met schrik, dat een der tijgers ontsnap was. Met de grootste voorzichtigheid zocht men in het ruim, en daar zag men het monster kalm tusschen eenige listen liggen. Men dacht er eerst over, hem naar te schieten, maar bij nader inzien vond men het beter, de luiken te sluiten en een boodschap naar den dieren-tuin te zenden. Al spoedig kwamen een aantal opassers met een groote val, waarin men een stuk vleesch neerlegde, en door den reuk aangelokt, liep de tijger er dadelijk in. Maar nu bleek het, dat de deur niet wilde sluiten, zoodat men het met een ander toestel moest beproeven. Eindelijk gelukte het, den tijger op te sluiten in een box, zooals voor het vervoer van paarden over zee wordt gebruikt. Dit alles duurde van 's morgens vroeg tot 's middags twee uur, en al dien tijd stond een groote menigte op den wal, benieuwd naar den afloop van deze eigenaardige jacht.

Het standbeeld van Jeanne d'Arc is den 7n jl. goed en wel te Chinon aangekomen, na een reis vol moeilijkheden. Uit alle omringende gemeenten zooval als uit Chinon zelf was een ontzaglijke menigte de Maagd van Orleans te gemoet getrokken. Vóór de poort der stad werd het beeld ontvangen door den burgemeester en den Gemeenteraad, vergezeld van het stedelijk muziekkorps en van de afdeling brandweer. De burgemeester begroette het beeld in een patriottische toespraak, welke door de omstanders daverend werd toegelicht. De

wagen, die letterlijk onder kransen en bloemen bedolven was, reed vervolgens door de poort, gevolgd door de enthousiastische menigte. De feestten nemen morgen een aanvang en Zondag zal de plechtige onthulling plaats hebben. Er zijn veel vreemde dingen in de stad, zóóveel, dat men niet weet hoe ze te herbergen.

Een geheele wijk van de stad Royan (aan de Gironde) is gisteren afgebrand. Op de kermis zijn een groot getal tenten verwoest, o. a. de menagerie Pizon, waarin verscheiden dieren levend verbranden. Ook werd een schouwburg in asch gelegd. Persoonlijke ongelukken schijnen niet te betrouwen te zijn.

Door de keel met petroleum te bestrijken, heeft dr. Flahaut, te Rouan, 40 diphterie-tijders geneest, terwijl van de 30 liders, die oorspronkelijk gewond waren, 9 stierven. Het Geneeskundig Genootschap te Rouan heeft de mening van den geneesheer, dat deze geneeswijze gunstige resultaten geeft en daarbij gevaarloos, gemakkelijk toe te passen is, en acht de uitvinding van het grootste belang.

Het pruisische ministerie van Landbouw heeft een prijs van drie zilveren Mark uitgelooft voor dengene die de oorszaak vindt, welke het mond- en klauwzeer doet ontstaan.

Het lijk van den in den Congo-Staat overleden hertog van Uzès zal niet, gelijk verwacht werd, door de pakketboot *Angola* worden overgebracht.

De kapitein heeft geweigerd, het aan boord te nemen, omdat de doodskist waarschijnlijk niet in goeden staat zou overkomen; 'ze was niet stevig genoeg.

BINNENLAND.

Amsterdam, 11 Aug.

DE FEESTEN TE ROLDUC.

Op waarlijk grootsche en indrukwekkende wijze is Woensdag jl. feestgevierd te Rolduc. De feestviering gold het vijftigjarig bestaan dezer met roem bekende inrichting van katholieke onderwijs, die in dat tijdsverloop zooveel uitstekende katholieke mannen tot hoogst nuttige leden der maatschappij heeft helpen vormen. Maar tegelijk daarmee werd het feit herdacht, dat de hoogeerw. zeergel. heer Mgr dr. W. Everts vijfen-twintig jaren lang als directeur zijn beste krachten aan den bloei en de uitbreiding van Rolduc heeft gewijd.

Nadat reeds den avond te voren het feest met vreugdeschoten, klokkegiel en het schetteren van fanfares was aangekondigd, nam het eigenlijke feest voorgoed een aanvang, toen te 9 uren des morgens de extra-trein van Aken een twee honderd genoodigden, oud-leeraren zoowel als oud-leerlingen, aan het grensstation Herzogenrath aanbracht, van waar men in optocht naar het prachtig op een hoogen heuvel gelegen Rolduc trok.

Aan de grens werden de gasten door leeraars en studenten, met de muziek aan het hoofd, opgewacht en knalden vreugdeschoten, luidden alle klokken en deed de muziek haar vrolijkste tonen weerklinken.

De zoogenaamde Roode Poort, waarlangs de feeststoet naar binnen trok, was in een eereboog herschapen, maar de hoofdviering was aangebracht aan de groote façade aan de oostzijde, waar, naar het plan van dr. Cuypers Sr., onder de leiding van den heer J. Cuypers Jr., een prachtige triomfvoeg van groen en festoenen was opgericht. Ook in het inwendige van het gebouw zag men allerwegen draperieën en opschriften, aan de geschiedenis van Rolduc herinnerend, terwijl de nationale en pausselijke kleuren van de torenspitsen vrolijk in de lucht wapperden.

Alle dorpen in den omtrek prijken mede in feestdus; zelfs hadden de burgemeesters van enkele deutsche dorpen voorgeschreven, dat er gevlagd moest worden. In het *Hôtel König von Spanen* te Aken was een zaal opzettelijk voor deze gelegenheid versierd.

Met het oog op de zeer beperkte gelegenheid tot logies in het nabijgelegen Herzogenrath en Kerkrade, was de regeling zoo, dat de extra-trein de gasten des avonds te circa 8 uren weer naar Aken terugbracht.

De plechtige pontificale Hoogmis werd te 10 uren opgedragen door Z. D. H. Mgr Fr. Boermans, bisschop van Roermond. Zij werd bijgewoond door Z. Exc. Mgr Lorenzelli, den internuntius bij ons Hof, Mgr Fischer, wijbisschop van Keulen, en Mgr Lemmens, bisschop van Vancouver (Noord-Amerika).

Mgr Boermans werd geassisteerd door de oud-professoren van Rolduc, den hoogeerw. heer P. Corten, plebaan deken van Roermond, als archipresbyter, en de hoogeerw. heeren d. Custers en J. Deutz als trouwdraken, door de professoren, de zeeoerw. zeergel. heeren Rutten en Sijstermans als diaken en sub-diaken. Het koor voerde zeer verdienstelijk de vierstemmige *Mis* van Obenhafter uit.

Een plechtige oogenblik was het, toen Mgr Everts te 12 uren het plechtig *Te Deum* aanhief en al die honderden mannen van rang en stand daarmede ten volle instemden in een gevoel van vreugde en dankbaarheid voor de weldaad der hier genoten opvoeding.

Na afloop van de kerkelijke plechtigheden namen de genoodigden, p. n. 350 in getal, tegelijk met de professoren en het grootste gedeelte der leerlingen plaats aan het feestdiner in de groote eetzaal, waar aan de eertafel de leden der hooge geestelijkheid en de aanwe

zige afgevaardigden ter Tweede Kamer, leden van Provinciale Staten enz. waren aangezeten.

Behalve de reeds genoemde hooge gasten waren ook tegenwoordig Mgr dr. Hoefnagels, president van het Groot-Seminarie te Roermond, de leden der Tweede Kamer dr. Vermeulen, graaf d'Ansembourg, De Ras, veel leden der Provinciale Staten van Limburg met hun griffier, de heer Op de Laak, lid der Prov. Staten van Zuid-Holland, de hoogeerw. heeren Custers en Linders, kanunniken, en een groot aantal priesters, zowel uit het bisdom Roermond als uit andere diocesen, hollandsche, belgische en duitsehe.

Tijdens het diner werden door studenten gedichten voorgedragen in het Grieks, Latijn en Duitsch.

De rij der toosten werd geopend door Z. D. H. Mgr. Boormans, die op het welzijn van Rolduc, van zijn leeraren en oud-leeraren, leerlingen en oud-leerlingen en hun ouders een dronk instelde.

Mgr Everts dronk op de gezondheid van Z. H. den Paus en diens vertegenwoordiger Z. Exc. den internuntius en bracht verder hulde aan H.H. MM. onze Koninginnen, waarna alle aanwezigen staande het *Wien Neerlandisch Bloed* zongen.

Professor Corten las het adres voor, aan Z. H. den Paus bij de gelegenheid gezonden, met het daarop ontvangen antwoord.

Z. Exc. de internuntius bracht een heldronk uit op Mgr Boormans, prof. Corten op de prelaten Mgr Lemmens en Fischer.

Tegen drie uur kwam Z. Aemtentie Mgr Krementz, kardinaal-artsbisschop van Keulen, aan. Onmiddellijk werd Z. Emin. door den directeur Mgr Everts begroet en hen dank gebracht voor de hooge eer van dit bezoek.

Mgr Hoefnagels herdaact het tegenrijck 25jarig bestuur van Mgr Everts; baron De Bieberstein, lid van God. Staten, bracht hulde aan de limburgsche geestelijkheid.

Mgr Fischer herinnerde aan hetgeen het bisdom Roermond voor de duitsehe geestelijkheid tijdens den cultuurskamp is geweest.

Dr Vermeulen stelde een dronk in op de leeraren der inrichting. Bij het komen en gaan in een inrichting van onderwijs als deze kent men na eenige jaren afwezigheid vele der jongst aangekomenen niet, maar men vindt toch het oude regiment onder hetzelfde vaandel terug.

Mgr Lemmens eindelijk sloot de rij der toosten met een dronk op den bloei en den voorspoed van Rolduc.

Na afloop van het diner werd op de speelplaats een fotografische groep van alle vergaderde feestgenooten genomen, waarna men zich naar de zoogenaamde Aula begaf, om daar de feestzitting bij te wonen.

Het hoofdnummer daarvan was de opvoering van het drama: *sch. ged. chd. Rolduc* van prof A. H. M. Kuyten, op muziek gezet door prof Posthat. Dit stuk voldeed uitmuntend, zowel wegens de voortreffelijke vertolking als wegens de schitterende kostumen en decoraties.

Vooraf het lichtbeeld, Rolduc in zijn tegenwoordigen toestand te zien gevend, lokte daverend applaus uit.

Na afloop van de voorstelling was het uur van vertrek genaderd en keerden de meeste gasten per extra-trein naar Aken terug, zeker de genoeijlijkste herinneringen aan deze feestviering met zich nemend.

Dr Cuyper, die zich zoo verdienstelijk heeft gemaakt door de leiding van de restauratie der beroemde kloosterkerk van Rolduc, was door ongesteldheid verhinderd tegenwoordig te zijn, en werd vertegenwoordigd door zijn zoon Joz. Cuyper, die ook de eer genoot den altaarsteen in te metselen.

Eindigen wij dit verslag met de vermelding, dat van de hand van prof. Corten is verschenen een gedenkchrift: *Rolduc voorheen en thans*, versierd met de portretten van Mgr Boormans en Mgr Paredis z. g., van de hoogeerw. directoren Mgr Everts en diens voorgangers Peters en Janssens, en de volledige geschiedenis van de oude abdij en het latere opvoedingsgesticht behelzende.

KAMEROVERZICHT.

Zitting van Woensdag 9 Augustus.

Al weet men en al heeft men nog zoo dikwijls ervaren, dat de heer Tak spreekt om niets te zeggen, toch liet men zich ook nu verleiden, om aan dachtig naar hem te luisteren. Maar wie gemeend had, dat de minister van Binnenlandsche Zaken heden een uitzondering zou maken, heeft zich in zijn verwachtingen weer bedrogen gezien. De heer Tak heeft, in naam der Regeering nog wel, gezegd dat aan de kern van zijn voorstel niet mag geraakt worden, maar hij heeft zorgvuldig vermeden om te vertellen wat in zijn oog de kern van zijn voorstel is. Is het alinea 1 of alinea 2 van zijn wetsontwerp? Verstaat hij onder de kern van zijn ontwerp de kenteekenen: lezen en schrijven en voorzien in het onderhoud van zich en zijn gezin, dan loopt het beginsel weinig gevaar. Heeft hij het oog op de uitsluiting der niet-bedeelden en de onbedeeldende schriftproeven, die als bewijzen van de kenteekenen gelden, dan bestaat er geen de minste of geringste kans op onveranderd behoud. De heer Van Houten heeft het uitdrukkelijk gezegd: Beschouwt gij alinea 1 als de kern, dan ben ik uw vijand niet; ziet gij daarentegen in alinea 2 het beginsel, dan ben ik een onverzoenlijk tegenstander.

Maar de minister gaf op die vraag geen antwoord. Hij nam een afwachende houding aan, zoowel tegenover de reeds ingediende als tegenover nog in te dienen amendementen. Eerst wilde hij ze eens gedrukt zien, en dan, na een zorgvuldig, ernstig en welwillend onderzoek, zal hij ons zeggen met welke wijzigingen hij zich vereenigen kan. Wij zijn dus na de met ongeduld verbeide rede

van den heer Tak nog even ver als te voren.

Trouwens, al spreekt het handgeloop bij het einde der rede ons schijnbaar tegen, wij betwijfelen of in 't algemeen de rede wel eenigen indruk heeft gemaakt.

Het kiesrechtvraagstuk is in menig opzicht een quaestie van gevoel. Het gaat zeer moeilijk, met juistheid te bepalen wat in dit opzicht wil, wat niet moet gedaan worden. Om indruk te maken, moet men spreken met vuur en overtuiging, op de wijze als de heer Kerdijk, die zijn toehoorders schijnt toe te roepen: Hoe is het mogelijk, dat gij de zaak niet inziet zooals ik? Maar van die overtuiging is bij den heer Tak geen spoor te ontdekken. Uiterlijk is hij de onverschilligheid-zelve, en hoe zacht en finjnt het stemmetje zij, men blijft onwillkeurig aan dat onverschillige verhouden en denkt het ieder oogenblik in de rede terug te vinden. Ja, er zijn stonden, waarop onwillkeurig de bekloring u bekruipt om uit te roepen: Is 't mogelijk, dat de man, dien wij daar hooren en zien, dergelijke kiesrecht-uitbreiding als hij heeft voorgesteld bij de Kamer indient, omdat hij haar als een recht beschouwt? Is hier niet te denken aan vasthoudendheid, ja, aan koppigheid?

Nogmaals: de vraag komt slechts een enkel oogenblik op de lippen. Wieden heer Tak heeft, zal haar spoedig van zich jagen, want, al verschilt men met hem van meening, vriend en vijand huldigen in hem even gaarne zijn karakter, zijn beslistheid, zijn talenten, zijn kennis en zijn groote gaven.

Ja, wij zijn zelfs oprecht bewonderaars van zijn kunst om niets te zeggen, die onbetwistbaar haar goede zijde heeft, maar die het alleen moeilijk maakt, zich zoo lang met de rede van den minister te kunnen bezighouden als wij gaarne zouden willen.

Waarom toch zouden wij wijzen op die vele open deuren, die hij heeft „open-gesloten“? Of is er iemand, die omdenkt heeft, dat van deze Regeering een kiesrecht-uitbreiding moest verwacht worden?

Waarom zullen wij ook al die vernunftig gevonden drogreden herhalen, waarmede de grondwettelijkheid van het ontwerp werd betoogd, maar in niemand's oog werd bewezen. Gij noemt mijn wetsontwerp ongrondwettig, roept de heer Tak uit, maar ik vraag u: van welk ontwerp tot uitvoering der Grondwet is niet door dezen of genen steeds hetzelfde gezegd.

En omalsdan te betoogen dat het wetsontwerp niet in strijd is met den geest van den grondwetgever, wordt de autoriteit van Heemskerk overboord geworpen, om een oogenblik later weer in volle kracht te gelden, wanneer zij dienst kan doen tegen zijn tegenstanders. De grondwetgever heeft alleen het algemeen stemrecht willen uitsluiten. Ik stel u niet voor, zegt de heer Tak, om alle mannelijke ingezetenen kiezers te maken, dus stel ik geen algemeen kiesrecht voor en is mijn ontwerp niet in strijd met den geest der Grondwet.

Hij verdedigde daarop uitvoerig zijn kenteekenen, en wij erkennen gaarne dat hij in dit opzicht veel krachtiger was.

Ook de rechtvaardigheid en het staatsbelang deden meer opgeld. Opmerkelijk was echter de verklaring, dat de toestand in ons Land ongunstig afsteekt bij dien in Frankrijk en andere Landen, zoodat daarom kiesrecht-uitbreiding noodig zou zijn. Ook het leweten, dat in Frankrijk de verbod voor de wetten, na de invoering van algemeen stemrecht, zou zijn toegevoegd, verdient gelevereld te worden.

De heer Van Houten diende hem hierop uitstekend van antwoord. De afgevaardigde van Groningen verwacht zelfs zeer weinig goed van het nieuwe kiezerskorps en vreesde, dat de nieuwe Kamer in achtien en vertrouwen bij de tegenwoordige zal achterstaan. In deze Kamer klopt niet het hart van het Land, gelijk in die van 1848, had de heer Tak gezegd, maar de heer Van Houten antwoordde onder toeluchting der Kamer: Integendeel, ook in deze Kamer klopt het hart, niet alleen van het Land, maar ook voor het Land. Spreker houdt zich aan den geest der Grondwet, die niet heeft gewild dat men zich tot enkele uitsluitingen bepaalde, maar die heeft gevorderd, dat zichtbare kenteekenen van geschiktheid en welstand zouden aanwezig zijn.

Ook zijn tegenstanders, die in zijn redevoering waren gaan pluizen om de aandacht af te leiden van de zaak, werden duchtig op hun plaats gezet. Ook uit hun redevoeringen haalde hij citaten aan, die schijnbaar van een gewijzigde opinie getuigen, niet om de heeren Goeman Borgesius en anderen daarvan een verwijt te maken, maar om hen te leeren, dat zij niet op die wijze in sprekers geschriften moeten pluizen.

Vroeger heeft spreker gezegd dat hij homogene was met den heer Tak, en hij behoeft dit woord nog niet te betreuren, want niet van Houten maar Tak is veranderd.

Ook den heer Gerritsen en anderen radicalen werden de ooren gewassen. Hun onwil, om aan de belastingherziening mede te werken, werd door hem aangevallen, en den afgevaardigde voor Leeuwarden bracht hij in niet geringe verwarring door hem de vraag te stellen: wat de radicalen nu nog van de liberalen *à la Tak* doet verschillen en waarom zij in den vervolg noch radicalen tegenover liberalen zouden candideeren.

Na deze beide redevoeringen had de Kamer behoefte aan rust. Niemand vroeg nog het woord, en op voorstel van den heer Rutgers besliste de Kamer de zitting tot morgen te verdayen.

Na de algemeene beraadslagingen volgen eenige kleinere wetsontwerpen en dan gaat naar alle waarschijnlijkheid de Kamer uiteen, om de voor te stellen amendementen in de afdelingen te onderzoeken.

Zitting van Donderdag 10 Augustus.

Het wordt een steeds ondankebaar-

der werk, een overzicht te geven van de gehouden kiesrechtdebatten. Bij het begin van het debat zijn drie quaesties op den voorgrond getreden, en ze zijn daarop blijven staan.

Is kiesrecht-uitbreiding noodig, zoo al niet in beginsel, dan toch in de gegeven omstandigheden en nadat eenmaal de Regeering haar ontwerp heeft ingediend? Ziedaar de eerste vraag.

Ja, luidt het bijna eenparig antwoord, en zij die dat bevestigend antwoord geven, laten bijna onmiddellijk erop volgen: Wij zijn ook bereid met de Regeering samen te werken, om een uitbreiding, en een zeer ruime uitbreiding, van het kiesrecht tot stand te brengen.

Maar daaruit volgt niet — de heer Mees stelde dit heden nog eens duidelijk in het licht — dat men elk ontwerp, hetwelk uitbreiding van kiesrecht geeft, klakkeloos heeft aan te nemen.

Men heeft het eerst te toetsen aan de eischen gesteld door de Grondwet, welke de leden der Kamer gezwooren hebben te zullen naleven. Het gaat niet aan om, zooals de heer Smoenge, te zeggen: Indien zij deze wet om grondwettelijke bezwaren verwerpt, lokt gij een nieuwe beweging tot grondwetsherziening uit. Dit doet niets ter zake en geeft geen recht om ontrouw te worden aan den eed, dien men heeft gezwooren, of aan de belofte, die men heeft afgelegd.

In 't oog van, wij zouden haast zeggen: de groote meerderheid der Kamer is het aanhangige wetsontwerp ongrondwettig en kan het om die reden, al zou de inhoud dezen leden nog zoo bekoren, geen genade vinden.

Deze grondwettelijke quaestie is heden en alle vorige dagen breed uiteengesponnen, en het zou geen moeite kosten om zeer veel over dat punt te schrijven. Deden wij het en wilden wij daarbij eerlijk blijven — zooals ons streven is — tegenover voor- en tegenstanders, dan zou het overzicht veel te uitgebreid worden en toch altijd onvolledig blijven. Wij zouden dan met den heer Tydeman artikelen uit het Burgerlijk Wetboek moeten citeeren, om, ten gerieve van hen die meenen dat het wetsontwerp niet in strijd is met de Grondwet, aan te toonen, dat ook elders de wetgever negatieve kenteekenen aanneemt. Wij zouden daar-teenover moeten stellen de refutatieve van hen die van een tegenovergesteld gevoelen zijn, en met verdedigers en bestrijders der grondwettelijkheid moeten gaan grasduinen in de debatten, bij de grondwets-herziening over art. 80 gevorderd.

Wij missen daarvoor den moed en meenen te kunnen volstaan met te constateeren dat de minister en de voorstanders der wet over de grondwettelijke bezwaren zijn heengesprongen. Zij zoeken, de een met meer, de ander met minder succes, naar een spitsvondigheid, niet om het grondwettelijk bezwaar te weerleggen, maar om het min of meer op zij te schuiven.

Wij gevoelen te minder lust om deze spitsvondigheden weer te geven, wijl in het tegenwoordige stadium van het debat de quaestie een zeer theoretisch en zeer va.g karakter draagt. Ook onder hen die de grondwettelijkheid betwisten, loopen de gevoelens zeer uiteen. In 't algemeen schijnen velen geneigd het lezen en schrijven en het voorzien in het onderhoud van zich en zijn gezin als teekenen van geschiktheid en maatschappijken welstand te aanvaarden, maar zij kunnen zich niet vereenigen met de *criteria*, door de Regeering aangenomen, om het aanwezig zijn dier kenteekenen te bewijzen.

Ik erken, zegt men, dat het voorzien in het onderhoud van zich en zijn gezin een kenteeken van maatschappijken welstand is, maar ik ontken, dat ieder, die niet door een kerkelijke of openbare instelling van liefdadigheid bedield wordt, in het onderhoud van zich en zijn gezin voorziet. Ik erken dat, al is dit niet het enige en ook niet het beste kenteeken van geschiktheid, de kennis van lezen en schrijven als zoodanig ook in aanmerking kan komen, maar ik ontken, dat de kennis van lezen en schrijven bewezen wordt door het invullen van 't formulier van aanvraag om het kiesrecht.

Doch ook zij die aldus redeneeren, willen niet allen hetzelfde. De concessie, die het grondwettelijk bezwaar van den een zal wegnemen, zal daarom niet de oppositie van den ander breken. Hebben wij den minister gisteren niet misverstaan, dan is ook hij geneigd om eenige concessie te doen ten aanzien dezer quaestie, en zelfs de radicalen hebben eenige, zij 't ook onbeduidende, tegemoetkomingen aangeboden.

Om dus dit vraagstuk uit praktisch oogpunt te kunnen beschouwen, behoort men in de allereerste plaats de amendementen af te wachten en de minimum-eischen van de verschillende groepen te hooren formuleeren.

Maar ook indien het grondwettelijk bezwaar is weggenomen, zijn daarom nog niet allen bereid met de Regeering mede te gaan. Er is geen enkele reden waarom men in één keer tot de uiterste grens der Grondwet zou moeten gaan. Integendeel, de Grondwet is uit den aard der zaak bestemd om voor langen tijd te duren, en niet om telkens gewijzigd te worden, wanneer de gewone wet moet worden gewijzigd.

Men kan een ruime uitbreiding van kiesrecht willen, zonder daarom het kiezerskorps te verdruidubbelen. Maar ook deze quaestie leent zich moeilijk tot een practische bespreking zoo lang niet amendementen zijn geformuleerd. Ook hier toch wil de een niet hetzelfde als de ander.

Gelukkig, zullen de amendementen zich wel niet lang meer laten wachten. De heeren Van Kerkwijk en Vermeulen hebben ieder reeds de door hen noodig geachte wijzigingen voorgedragen, en de heeren Mees en Van der Kaay zullen ongetwijfeld spoedig volgen.

Over de heden gehouden replieken meenen wij dan ook kort te moeten zijn. De verschillende sprekers, de heeren Levy, Bool, Van der Kaay, Tydeman, Van Karnebeek en Mees, trachten in hoofdzaak enkele aanvallen, op hun redevoeringen door medeafgevaardigden gedaan, af te weren. De heer Karnebeek zette daarbij nog eens in den breede de ongrondwettelijkheid van het voorstel uiteen, terwijl de heer Levy, hoewel geen onvoorwaardelijk voorstander dezer wet, een voortdurende lofrede op de voorgestelde kiesrecht-uitbreiding hield en daarbij al zijn pijlen richtte tegen den heer Van Houten. Ook de grondwettelijke bezwaren van den heer Van der Kaay waren niet weggelaten. Deze spreker en later de heer Mees stonden uitvoerig stil bij het vriendschappelijk karakter van hun eventueel in te dienen amendementen. De heer Bool handhaafde bovendien zijn standpunt en drong, vooral met het oog op onze indische politiek, op gematigdheid aan.

Maar er kwam ook nog een nieuwe spreker aan het woord. De heer Poelman, de man van de impressionistische politiek, zooals hij ze in zijn eerste rede heeft genoemd, vertoende zich heden in een andere gedaante. Hij is, volgens zijn eigen verklaring, in een zuiver ministerieel veranderd, en met den brandenden ijver van den pas bekeerde heeft hij zich reeds dadelijk de grootsche taak gesteld, de zoo jammerlijk verdeelde liberale partij te hereneenigen bij dit kiesrechtdebat.

Welk probaat middel hij daartoe zal aanwenden? Het is moeilijk te zeggen. Hij noemde zich toch een onvoorwaardelijk voorstander der wet en zou zijn stem onthouden aan elk amendement, dat aan de beginselen van het ontwerp zal tornen. Maar ondanks dat alles noemt hij zich toch voorstander van... gemeen overleg, en wil hij juist door gemeen overleg de liberalen vereenigen.

Er is daartoe trouwens ook maar één zaak noodig. Laat de overgrootste meerderheid der gematigden zich plooiën naar de wenschen der enkele vooruitstrevenden, en... de zaak is in orde.

Maar begripelijkwijze zullen de heeren De Beaufort, Van Houten, Röhl, Mees, Rutgers, Van der Kaay enz. tot zulk een capitulatie wel niet geneigd zijn.

En wat dan? Daarvan valt nog weinig of niets te zeggen. Morgen zullen waarschijnlijk de algemeene beraadslagingen gesloten worden, en wellicht brengt het daarop volgend sectie-onderzoek de uitkomst.

De eerste sprekers zijn morgen de heeren Bahmann en Van Vlijmen, die vermoedelijk nog zullen gevolgd worden door den heer Rutgers.

Den 8 dezer heeft de heer S. R. Thayer zijn terugroepingsbrieven overhandigd als buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister der Verenigde Staten van Amerika bij het Nederlandsche Hof.

(St.-Ch.)

's-Hage, 10 Aug. De ondertekenaar van het adres aan H. M. de Koningin-Regentes, in zake de verbetering van het Molemsloot te Scheveningen, hebben van den minister van Binnenlandsche Zaken namens H. M. bericht ontvangen, dat er voor de Regeering geen toeven bestaan, om aan het verzoek van adressanten te voldoen.

In een der novenzalen van het Gebouw voor Kunst en Wetenschappen alhier wordt een tentoonstelling georganiseerd van alles, wat op de laatste gevolgen van het misbruik van alcoholhoudende dranken, heeft H. M. de Koningin-Regentes aan dr. Van Tienhoven, hofarts der Koningin, opgedragen, bij de opening van het congres, te 's-Hage tegenwoordig te zijn.

11 Aug. Heden namiddag om drie uur ontving H. M. de Koningin-Regentes den nieuwen Amerikaanse gezant, den heer Quincy, tot aanbidding van zijn geloofs-brieven.

Als blijk van hare belangstelling in het internationaal congres ter bestrijding van het misbruik van alcoholhoudende dranken, heeft H. M. de Koningin-Regentes aan dr. Van Tienhoven, hofarts der Koningin, opgedragen, bij de opening van het congres, te 's-Hage tegenwoordig te zijn.

KERKNIEUWS.

Vlaardingen, 10 Aug. Plechtig werd gisteren en heden het gouden priesterfeest van onzen benedicten herder, den weleerw. heer W. A. Boerkaamp, gevierd. De kerk was met groen en bloemen smaakvol versierd en een gasillumination veroonde des avonds tijdens het Lot de naamletters van den jubilaris W. A. B., geflankeerd door de jaarcijfers 1843—1893. In een hartelijk toespraak bracht de jubilaris dank aan de oerv. heeren kapelaans en aan de geloovigen voor den ijver bij deze feestviering betoond. Heden-morgen, voor de plechtige Hoogmis, werd de jubilerende herder in plechtigen optocht uit de pastorie kerkwaarts geleid, waar vervolgens het *Veni Creator* werd aangehooren.

Tijdens het H. Misoffer werd de jubilaris welkomst door zijn oud-kapelaan, den weleerw. heer J. P. Molron, pastoor te Overschied, als presbyter assistens, door de weleerw. heeren Bramagis en Vatorre, als diaken en subdiaken, de weleerw. heeren, als muzikanten, als organist, de weleerw. heeren Doornan en Toule als cantors. Volo erwaarde roestelingen uit den ontrokt velden Lot presbiterium.

Nu het H. Evangelie hield de hoogeerw. heer M. J. A. Lans, pastoor te Schiedam, een besprekingsrede, waarin hij op trekkende wijze de hooge waardigheid des priesters en in 't bijzonder het verdienstelijke priesterleven van den jubilaris schetste. Na afloop van de kerkelijke feestviering kwam men den jubilaris in de pastorie gewenschen en begroeten.

Het feit is met algemeene instemming, ook van de andersdenkende studegenooten gevierd.

Naar wij met leedwezen vernemen, is de heer J. P. A. Huesse, nog niet lang geleden tot hoofdredacteur van de *Amst. Courant* benoemd, in den jongden ouderdom van 35 jaren overleden. De veranderingen ten goede, welke de *Amst. C.* tijdens het kortstijgend hoofdredacteurschap van den overleden heer Huesse, bewezen dat de heer Huesse onderling, redde plaats, zoodat recht en maat was op de redactie plaats, zijne hoogaan de bureau van het blad zoowel als in den kring van zijn talrijke vrienden en bekenden pijnlijk zal worden gevoeld.

BERICHTEN

(Reeds in eenige exemplaren van ons vorige nummer opgenomen.)

's-Gravenhage, 10 Aug. De Engelsche Gezant bij ons Hof, sir Horace Rembold is

gisteren met verlof naar London vertrokken.

Aan de firma H. Meijer, Koningsplein, is de onderscheiding tot bourt gevalen, het koninklijk wapen te mogen voeren.

Per raderbaar is naar het Binnongasthuis vervoerd een 25jarige man, wonende Goudsbloemstraat, die door zijn hond in het hoofd en in den arm was gebeten en dienenvolgt een 30tal wonden had bekomen. Hij is ter verpleging opgenomen. De hond, een groote Uimergoed, is aan het politiebureau gebracht door twee agenten met behulp van de kostvrouw van den eigenaar, en was kort geleden door laatstgenoemde voor f 200 gekocht van een tapper aan de Lindengracht.

STATEN-GENERAAL.

TWEDEDE KAMER.

Zitting van Donderdag 10 Augustus.

(Per telegraaf.)

(Slot.)

De heer Van Karnebeek blijft bereid mede te werken tot gematigde uitbreiding binnen de porgen der Grondwet en met aanname van wettelijke kenteekenen van welstand en geschiktheid.

De heer Bool blijft eveneens voor gematigde uitbreiding van kiesrecht.

De heer Poelman is onvoorwaardelijk voor de ontwerpen ter wille van rechtvaardigheid en ware vertegenwoordiging. Hij is bereid tot samenwerking op alles wat de beginselen niet aantast, en zulks ter wille der liberale eenheid.

De heeren Tydeman, Van der Kaay en anderen repliceren.

Morgen voortzetting.

Zitting van Vrijdag 11 Augustus.

(Per telegraaf.)

Het kiesrechtdebat wordt voortgezet.

De heer Bahmann is erme ingenoemen, dat het ontwerp enkelvoudig kiesdistricten voorstelt, dat het de Gemeenteraadskeuzen thans ter zijde laat en schriftelijke aanvraag van kiesrecht eischt. Maar hij ontken, dat het algemeen stemrecht in het buitenland navolging ervan zoo aanbevelenswaardig zou maken. Wij menen het, men deereere het in de Grondwet met de noodige correctieven, maar deze voorstellen zullen leiden tot groote uitzetting van de rijksuitgaven en het gezag van de Kroon niet versterken.

De heer De Beaufort (Amsterdam) protesteerde tegen de miskening door den minister van hetgeen deze Kamer gedaan heeft voor het niet vertegenwoordigde volk en achtte eveneens de kans op gemeen overleg vermoedelijk.

De heer Risk constateert, dat de grondwettelijke bezwaren zijn weg te nemen, en dat de kouze staat tusschen kiesrecht, los van belastingaanslag of bezit, of kiesrecht daarmede verbonden.

De heer Rutgers blijft het ontwerp afkeuren, vooral wegens de belachelijke schriftproef, en bestrijdt bij voorbaat de aangekondigde liberale amendementen, die juist het algemeen stemrecht zullen invoeren.

(De zitting duurt voort.)

TELEGRAMMEN.

Paris, 10 Aug. In de zaak der arbeiders-syndicaten zijn de in staat van beschuldiging gestelde werklieden veroordeeld tot 50 frank boete en tot gemeenschappelijke betaling der kosten. De rechtbank sprak de ontbinding van alle syndicaten uit, daaronder begrepen de algemeene raad en de commissie van uitvoering voor den arbeid.

Madrid, 10 Aug. Men spreekt hier van een aanstaande ministeriele crisis. De minister van Oorlog zou bij zijn terugkomst zijn ontslag indienen.

11 Aug. Men zegt dat eerstlings een besluit zal verschijnen, waarbij bepaald wordt, dat de invoerrechten in het schiereiland in goud betaald moeten worden.

London, 10 Aug. Lagerhuis. De onderminister van Koloniën, Sydney Buxton, zeide dat het artikel in de *Times* van 8 dezer een tamelijk juist overzicht geeft van de geschiedenis der Swaziland-quaestie; de termen van de ontwerp-overeenkomst vindt men er echter niet in; deze zijn dan ook nog niet openbaar gemaakt. De overeenkomst is nog niet door sir Henry Loch getekend en moet nog door den transvaalschen Volksraad bekrachtigd worden. Zoo dra de conventie getekend is, veele de heer Buxton erbij, zal ik daaromtrent mededeeling doen en de daarbij behoorende stukken aan het Huis overleggen; ik hoop dat dit zal kunnen geschieden vóór de definitieve en formele bekrachtiging uit Engeland gezonden wordt. Van Englands beschermheerschap over Swaziland is niet afgezien, om de vervolgde reden, dat een ongeschied beschermheerschap niet bestaat heeft, wat Engeland dan ook nooit beweerd heeft.

Daily News zegt dat de rijzing van den wisselkoers op Parijs aanwijst, dat het mogelijk is de vraag naar goud van de Vereenigde Staten over te brengen op Parijs. Frankrijk kan gemakkelijk een miljoen uitvoeren.

De schotsche mijnwerkers hebben de verhooging van 6 stuivers geweigerd, die door de mijnheerenaars was aangeboden. Zij zullen met den arbeid ophouden, indien zij de gevraagde verhooging van 1 sh. niet verkrijgen.

De werkstaking in Walls breidt zich uit. Washington, 10 Aug. De Senaat is na een zitting van enkele minuten tot Maandag verhaagd. De financiële commissie doet den Senaat was hedenochtend voorgedragen, maar heeft geen besluit genomen en zal a.s. Dinsdag opnieuw bijeenkomen.

De zilverpartij in de Kamer heeft aan de tegenstanders voorgesteld, de debatten in de Kamer dadelijk te beginnen, daar het te voorzien is, dat de beraadslagingen wel drie weken zullen duren. Ook dringt zij erop aan, om het eerst het voorstel tot onvoorwaardelijke afschaffing der Sherman-wet in te dienen, maar zij zal aan de voorstanders van het zilver toestaan, op dit ontwerp amendementen in te dienen, in den zin van vrijde aanwinsting in de hoogte waardevermindering, of over de Bland-wet opnieuw in werking te stellen, of meer andere voorstellen te doen. Indien deze amendementen verworpen worden, zoumen onmiddellijk over de intrekking der Sherman-wet stemmen.

De tegenstanders van het zilver wenschen deze schikking, omdat zij gelooven dat zij sterk genoeg zijn in de Kamer, om de afschaffing der Sherman-wet er door te krijgen en de amendementen te verworpen. De zilverpartij vraagt tijd om over na te denken; men verwacht morgen tot overeenstemming te zullen komen. In het tegenovergestelde geval, verklaaren de tegenstanders van het zilver, zullen zij de intrekking der wet door meerderheid doordrijven.

11 Aug. Een vergadering van 30 democraten, geen zilvermensen, werd gisterenavond bij den minister van Financiën Carlisle gehouden. Deze betogde, dat president Cleveland de verdrag betrouwt, die door de obstructionisten wordt veroorzaakt. Het enige middel om te slagen, zoide hij, is dadelijk te beginnen en den strijd krachtig te voeren, tot de overwinning behaald is. Hij voegde daarbij, dat de Regeering de onmiddellijk behouding van het ontwerp oener nieuwe wet wenschte.

De vergadering nam een besluit, dat indien de zilverpartij op de zaak wil ingaan, voor het debat 6 dagen zullen worden afgestaan, dan zal men met amendementen staan, men en vervolgens over de quaestie der opheffing; indien het comité dit niet goedkeurt zal heden de strijd beginnen.

Nashville, 10 Aug. Nog verscheidene Banken zijn gesloten. Slechts drie blijven geopend, deze worden voortdurend bestormd door deposito-houders. De moeilijkheden zijn een gevolg van de schaarschte van zilver.

Buenos-Ayres, 10 Aug. De radicale partij zijn gelaten. Slechts drie blijven geopend, deze worden voortdurend bestormd door deposito-houders. De moeilijkheden zijn een gevolg van de schaarschte van zilver.

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

De radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v... de radicale Regeering van de p... v...

INGEZONDEN STUK

passeerde 10 Aug. des morgens 9 u. 50 m. Onessant.
 — Het st. Utrecht, van Rotterdam naar Batavia,
 vertrok 10 Aug. van Suco.
 — Het st. Rotterdam, van Rotterdam naar New-
 York, passeerde 10 Aug. des voormiddags 10 u.
 Wight.
 — Het st. Zaandam, van hier naar New-York,
 passeerde 10 Aug. des voorn, te 10 u. 20 m. Dover.

GEPAARDE SCHEPEN.

6 Aug. 83 mijlen N.O. van Onessant: *Martina Jo-
 hanna*, kapt. J. v. Laag, v. Rotterdam n. Samarsg.

FINANCIEELE MEDEDELINGEN.

Morgen (den vierden) en laastten bureauvacantiedag
 van dit jaar) wordt hier geen officieel notering
 van den koers der effecten opgemaakt.

Sloondraamtschap's bij Bosch-Hatmond.
 Opbrengst over de maand Juli 1883: Personen-
 vervoer f 5197.78; goederenvervoer f 12.83.3; diversen
 f 239.05; totaal f 6500.25. Totale opbrengst sedert
 Januari 1883 f 25598.49.

De directie der Bank van Engeland heeft haar
 verkoopsprijs van *egins* verhoogd met 1 p., tot 76%
 shellings per ons.

De aanafte bij den in- en uitvoer van reëlenoten
 in Rusland heeft doen zien, dat sedert de invoering
 van den maatregels is 2,267,000 zjn uitgevoerd en
 is 2,530,000 zjn ingevoerd.

De Duitse Rijksbank heeft, haden haar wisel-

[illegible]

Vervolg Nieuwstijdingen.

Rotterdam, 10 Aug. In de hedenmiddag gehouden vergadering van den Gemeenteraad waren ingekomen de geloofsbrieven van de nieuwbenoemde raadsleden. Zij werden gesteld in handen van een commissie van vijf leden, die ze zing onderzochten in een andere taal.

Door het vertrek van deze vijf leden werd de Raad onvolledig, om wettig te kunnen beraadslagen en te kunnen besluiten. Er waren in het geheel, met inbegrip van de commissieleden, slechts 24 raadsleden tegenwoordig. Volgens art. 48 van de Gemeentewet moeten er 20 tegenwoordig zijn, om wettig te kunnen vergaderen.

Gewoonlijk wordt in dergelijke gevallen de vergadering geschorst; dit deed echter de voorzitter niet. Hij ging voort met de mededeling van de ingekomen stukken. Een naar daarvan bevatten voorstellen van, voor nover te oordeelen, weinig belang. Hij stelde voor, om daarvan, tot verkoop voor afbraak van eenige opstallen, daadlijk te behandelen. De Raad nam daarmede genoegen, konde het voorstel goed, maar nam dit besluit niet slechts 14 stemmen; de vijf commissieleden waren nog niet in de Raadzaal teruggekeerd. Het besluit is alzoo genomen door een onwettige vergadering.

Toen de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven in de Raadzaal was teruggekeerd en haar rapport uitbracht, bleek dat zij zich met een ernstige quaestie had beziggehouden.

Het nieuwgekozen anti-revolutionnaire lid de heer Van Staveren is officier van gezondheid bij de schutterij. De commissie had zich de vraag gesteld, of die betrekking volgens de bepalingen van art. 23 van de Gemeentewet verenigbaar is met het lidmaatschap van den Gemeenteraad. Aangezien echter (gedeputeerde Staten in een soortgelijke elders voorgekomen geval) de Raad heeft besloten, dat beide betrekkingen verenigbaar zijn, meende de commissie geen bedenkingen tegen de toelating van den heer Van Staveren te moeten maken, en adviseerde de Raad, tot zijn toelating te besluiten evenals tot die der twaalf andere leden. De Raad vereenigde zich met dit advies.

Alle onderwerpen van de agenda, die enkel van locaal aard waren, werden zonder discussie goedgekeurd.

Aan het einde van de vergadering nam de heer Jacobson, die verzocht had bij de verkiezing niet meer candidaat gesteld te worden, afscheid van den Raad onder het uiten van zijn beste wenschen voor den bloei onzer stad.

De voorzitter beantwoordde den heer Jacobson, die 26 jaar lid van den Raad is geweest.

Met 1 September a. s. zal een gemeentelijke keuringsdienst op de voedingsmiddelen in werking treden.

Hilversum, 10 Aug. De heer H. Nieuwenhuis, raadslid, heeft — nu bij den gewelddigen stormregen der vorige week de onhoudbare toestand van den waterafvoer opnieuw is gebleken, maar ook met het oog op de reeds ondernomen werken voor de overkapping van het tweede perron aan het spoorwegstation — het Dagelijksch Bestuur in overweging gegeven om, als binnen eenige dagen de burgemeester van zijn verlof in de gemeente zal zijn teruggekeerd, onmiddellijk een voorstel aan den Raad te doen tot het aanbrengen van een tweede afvoerbuis onder den spoorweg door, en wel

afgescheiden van het in onderzoek zijnde plan tot verbetering van den waterafvoer. De werken aan het station zouden zich n. l. uitrekken tot voorbij de plaats waar bedoelde afvoerbuis moet worden aangebracht, zoodat dit laatste later in de uitvoering veel moeilijker en veel kostbaarder zou blijken.

Breda, 10 Aug. Met betrekking tot het meermalen besproken testament van mevrouw de weduwe Boens—Kerstens, die bij uiterste wilsbeschikking haar geheel vermogen aan het R. K. Oude Vrouwenhuis vermaakte, vernemen wij dat één der erfgenamen zich tot H. M. de Koningin-Regentes heeft gewend met verzoek tot bestuuring van gemeld geslacht de vereischte vergunning tot aanvaarding der schenking te willen onthouden.

— A. S. Zaterdag zal de Gemeenteraad vergaderen, en in die zitting zal o. a. een archivaris der gemeente worden benoemd. Door Burg. en Weth. wordt voorgedragen de heer Corstons, leraar aan ons gymnasium.

STADSNIEUWS.

De eerv. Broeders der Congregatie van den H. Aloysius gevestigd te Oudenbosch, zijn voornemens op 10 October e. k. een school van meer uitgebreid laar onderwijs te openen in een perceel aan de Keizersgracht naast het huis der eerv. Broeders van St. Joannes de Deo. Inlichtingen kunnen worden ingewonnen aan de pastorie van den zoetveer, heer L. E. Jansen, pastoor van de parochie van O. L. V. Onbevleete Ontvangenis, Haarlemmer Houttuinen 49, aan wiens initiatief deze vestiging is te danken.

Tuin van het Rijks Museum.

De afdeling Amsterdam en omstreken der *Nederlandsche Museum* heeft aan den minister van Binnenlandse Zaken een adres gezonden, waarin zij diens aandacht vestigt op den toestand van den tuin, behorende bij het Rijks-Museum alhier.

Adressante schrijft: „Die tuin, naar het ontwerp van dr. Cuyppers aangelegd in den stijl van de 17e en 18e eeuw, biedt ruimschoots gelegenheid aan tot plaatsing van bloeiende planten, alsmede van bladplanten, die bij het kunst-onderwijs, dat aldaar gegeven wordt, uitsluitend kunnen worden gebruikt. Thans echter lovert hij een verwaarloosden aanblik op, in tegenstelling met het van gemeentewerke onderhouden plantsoen in de omgeving, waaraan bij voortdurend de vereischte zorg wordt besteed.

„De tuin bovenbedoeld is sinds drie jaren in onderhoud bij den aannemer-metselaar der overige overhoorwerken aan het gebouw, die, natuurlijk, geen deskundige is op het gebied van tuinbouw.

„Met het oog op de talrijke landgoeden en vreemdelingen, die dagelijks het Museum bezoeken, vernieft de afdeling van den *Nederlandschen Tuinbouw* met gepaste eerbied op verandering in deze te mogen aandringen, te meer nu door de bebouwing van het omliggende terrein deze tuin met drie van de vier zijden aan den openbaren weg komt te liggen.

Burg. en Weth. brengen ter kennis van belanghebbenden, die zij bereid zijn onder handelingen te openen over den verkoop van twee bouwterreinen aan den westelijke verkeersweg (verbreede Korte Huiszittensteeg) tusschen de Spuistraat en den Singel.

Het bouwterrein ten noorden van dien

verkeersweg is groot ongeveer 202 centiare en dat ten zuiden van dien verkeersweg ongeveer 384 centiare.

Een schets der terreinen is op schriftelijke aanvraag, tegen betaling van 25 cent per exemplaar, aan de afdeling Publieke Werken, op het Raadhuis, kamer No. 88, te verkrijgen.

Naar het *Hbl.* vernoot, is een der bekende ambtenaren aan de afdeling Algemeene Zaken ter secretarie, de heer J. H. Fontijn, plotseling gestorven. De heer Fontijn overleed Dinsdag jl. te zijn kantore door een beroerte getroffen, waaraan hij dien- zelfden avond is overleden.

Buiten de Muiderpoort heeft zich een vereniging gevormd, welke den langademigen naam draagt van *Vereniging tot veredeling van 't Volksvermaak en ter bekantmaking der belangen van de bewoners buiten de Muiderpoort te Amsterdam*.

In een algemeene vergadering, eergisteren- avond in het lokaal *Nieuw Vliedorg* gehouden, is besloten door een kinderfeest op het terrein van den heer Waaldijk, daartoe welwillend afgeestaan, de Vereniging aan haar bestemming te wijden op 31 Augustus.

De wedstrijd en algemeene vergadering van den *Algemeenen Nederlandschen Kegelv* bond, hier eeriag te houden, zullen niet plaats hebben in de lokalen van de Sport- bar in de Warmoesstraat, maar in het Paviljoen van het Vondelpark.

Onze champion-roeiër Ooms, die, zoals wij voor eenigen tijd mededeelden, naar Amerika is vertrokken, is bij zijn aankomst te New-York door de Amerikaanse sport- lui met gulle voorkomendheid ontvangen.

Ooms reed in een vreemde boot — zijn eigen schip was nog niet ontscheept — eenige baantjes, om eens te laten zien wat er in hem zat; één baantje o. a. van vier kwartier. Ooms was over zich-zelf niet ontvreden en klage alleen over de groote hitte. Het scheen dat hij den New-Yorkers ook wel meeviel; alleen begreep men zijn slag niet, die in menig opzicht van die der Amerikaanse skiffers schijnt af te wijken. Eerstdaas zou Ooms eens, nog maar officieus evenwel, in een *match* tegen een amateur zijn krachten beproeven.

(N. v. d. D.)

De Amsterdamse roeivereniging *Nep* tunus zal a. s. Zondagmiddag een onderlin- gen roeiwedstrijd houden op den Buiten- Amstel.

De firma Schade en Oldenkott spreekt in een ingezonden stuk in het *N. v. d. D.* de beschuldigingen tegen, door H. Huysens in het S. W. geuit. De firma stelt haar geheele inrichting voor idor tot een onder- zoek open, en wijst erop, dat verstandhoud- ing, verpleging enz. van dien aard zijn, dat niets behoeft verzwegen te worden.

Een bewoner van de Nieuwstraat had het ongeluk gisterenmiddag een flesch aan den mond te zetten, waarin hij meende dat bier was, maar die met carbol gevuld was. Hij nam een teug en zakte een oogenblik daarna met een gil in elkaar. De ongeluk- kige, die inwendig vreeselijk verbrand was, bezweek onder hevige pijnen. Zijn lijf werd naar het politiebureau in de Oudebrugsteeg vervoerd.

Volkomen dezelfde noodlottige vergissing als een paar dagen geleden uit Den Haag werd vermeld.

FAMILIEBERICHTEN.

AMSTERDAM.

GEHUWD op 10 Aug. : C. H. de Meijere en J. Sax. — A. Eishove op M. H. de Ruitj. — M. E. Lovenbach op H. L. Asscher. — G. Oldendorp op S. J. Nagler. — M. J. Schwoer op de Becke en A. D. G. Zwarts. — E. C. Oostermeyer op M. C. Scholten. — Dr. H. Elion en E. de Jong. — C. F. W. Schimmel op M. C. M. van Doijsten. — A. Kappelhoff op B. W. Kamerboek. — W. J. Broekveld op M. Druij. — C. W. Smit en B. J. Borgward. — K. de Wit en C. J. Dierckx. — S. Polak en A. Godes. — P. Houtj. op H. Koestra. — S. D. Idzerda op J. Terpstra. — A. G. van Lunteren op M. van Erkelens. — J. C. van Oortvast op M. J. A. van Eersol. — J. Dijkstra en J. Eggen. — J. C. Bronsveld op G. Oudewortel. — P. W. Eurlings en H. H. Huskens. — W. G. de Haas en J. Hooghout. — F. Graaendaal en A. C. Smaggo. — W. M. K. Rademaker en B. Balstra. — L. Uriot en S. Garen- stroom. — C. H. Kraanstruyver en T. Ab- kouwer. — J. F. van Est en W. W. H. Bakker. — J. Bijkerk en A. de Groot. — B. de Roos en H. C. Aarts. — C. Bolle- meijer en T. M. Contelaar. — J. J. Kriek en D. H. Kooij. — T. Visser en M. de Dood. — L. F. Luyckx en H. M. T. Beerdend. — H. A. J. van Noorden op P. B. van den Broek. — D. Hoppenbrouwer en C. M. Martius. — H. G. Müller en S. van der Velle. — J. H. de Vries en T. van Rossum. — V. M. Box en A. M. R. Hendriks. — T. van Noord en J. Cohen. — T. v. d. Toorn en M. Bromwele. — H. C. G. B. Jutte en J. C. Goeveld. — W. Jager op M. Bruijn.

BEVALLEN. 10 Aug. A. Schouten—Italen- boek, z. — C. Ott—Hagen, d. — J. van Es- Faussa, z. — J. de Wit—Van den Bruin, z. — C. Sandermeijer—Joor, z. — L. Meier—Kurtz, z. — J. Ebeling—Huidjding, z. — S. Jaspas- de Haan, z. — M. Veenstra—Van den Berg, z. — A. Boendermeijer—Fransen, z. — M. van Staveren—Kramer, d. — M. Peppink- Witsol, z. — A. Eijkel—Luskus, d. — H. Kroo- ger—Hofstra, d. — C. van Oost—Tack, z. — J. Kuhn—Derjau, d. — N. Schuurman—Snie- der, z. — M. Wout—Mahlman, z. — H. Meijer—Drubbel, d. — C. Ter Horst —Rijnders, z. — M. Schulein—Hoekman, z. — A. v. Gool—Leijten, d. — C. Boshuizen—Lammens, z. — J. J. Tolring —De Leeuw, d. — H. Frankvoort—Nieuw- kerken, z. — A. Kwantes—Koomer, z. — T. Hackenbroek—Tielsen, d. — S. Blog- Van Collum, z. — M. Willemsen—Van der Linde, d. — A. M. Schaap—Brok, d. — J. C. M. Gerritsen—Runkel, z. — J. E. Stuit- Swaan, z. — A. H. Falmer—Klein, d. — G. Morel—Weijl, z. — G. Ficker—Zeeman, z. — J. L. H. Klep—Hermans, d. — H. P. Numan- Alberts, z. — J. Bouterse—Zijbrands, d. — A. Kaif—Van Duren, z. — M. Ham- burger—Kapper, z. — R. J. Kramer—Schutte, z. — A. Knebel—Schuring, d. — J. J. De Boo—Mol, d. — J. C. Van der Lee —Wrads, d. — H. Knaap—Boot, z. — OVERLEDEN. 10 Aug. M. Saatiel, m. — C. J. B. de Veer, m. 79 j. — A. C. Coenders —Terpstra, 31 j. — E. Hasselman, v. 9 m. — H. C. Wiek, m. 3 m. — J. A. Fontijn, m. 55 j. — C. Wildschut, m. 4 m. — C. J. M. Smit—Schoo- lenaar, 25 j. — G. Schreuder, v. 3 w. — W. B. Pits, m. 6 m. — W. H. Krop, m. 6 j. — J. An- schuts, m. 40 j. — J. H. Overdijk, m. 5 m. — H. Ietswaart, m. 6 w. — J. W. Bech, m. 60 j. — P. J. van Dijk, m. 6 m. — E. Klein, v. 70 j. — M. de Jong, v. 8 w. — J. M. Cofing, m. 2 w. — A. Harms, v. 81 j. — F. Waterman, v. 15 j. — M. J. E. Wijsemulder, v. 27 j. — H. Choched, m. 63 j. — D. de Vries, m. 5 m. — S. Jacobs,

m. 6 m. — J. Kramer, v. 53 j. — S. Filippo, v. 7 m. — K. Tierlier, v. 14 j.

ALLERLEI.

Terwijl in Nederland langooch geen plaats meer is in de gevangenis, en er nog een daizend opgeleide vrijheidsstraffen moeter „uitgezet“ worden, wappert te Zürich de witte vlag van de gevangenis, ten teken dat zij ledig is.

Men kan over dit feit veel redeneeren en tal van oorzaken voor het verschil opsporen, maar zou niet de statistiek van het drank- gebruik de beste gids tot de oplossing van het verschijnsel zijn?

(Amh. G)

De heer en Halbertsma en Cramer, te 's-Gravenhage, hebben opnieuw concessie gevraagd voor den aanleg van een stoom- tram Delft—Maassluis—Naaldwijk.

Het comité van de nationale reetng ter gunste van de opheffing van het privaat bezit welke den 30n ocoz 19 Oraniewoud (Fr.) gehouden wordt, heeft van de *Neder- landsche Tramweg-Maatschappij* bericht ont- vangen, dat zij op dien dag goedkope trans van Harlingen en Drachten naar Heeren-veen zal laten loopen. Uit Amsterdam wor- den 2000 partijgenooten verwacht.

De voornaamste woordvoerders der socia- listische partij in Nederland zullen als spre- kers optreden.

In een vergadering van de rotterdamsche afdeling van den *Ned. Werklidenverbond* werd luido geklaagd, dat aan de fabriek der *Ned. Loombootmaatschappij* te Feijenoord werklieden, die tal van jaren aan de fa- briek werkzaam waren geweest, aan den dijk werden gezet, zonder enige ondersteu- ning of pensioen, niettegenstaande er een ziekfonds bestaaf, waarin de werklieden 2 p. cent van hun loon moeten bijdragen.

De Sneden-vereniging *St. Hooft* heeft die zaak ter hand genomen. Indien het noodig blijkt, dan zal ook de afdeling pogingen aanwenden om in den toestand verbetering te brengen.

Gedurende een veldienst-oefening trok de landings-divisie van het instructieschip *Nautilus* Dinsdag-middag geheel gewapend zwemmende het Voornsche Kanaal over.

De bekende schaatsenrijder A. van Wely, te Leeuwarden, gaat ook op het rijwiel zijn geluk beproeven. Bij de aanstaande groote wielervedstrijden te Arnhem komt hij uit als nieuweling en in een paar handicap- nummers.

Een zonderlinge spookgeschiedenis deed deze week te Breda de ronde. Bij den gymnastiek-onderwijzer 1. van Zondag-nacht alles overhoofd gedragen, zoodat het er veel van weg had alsof men bij hem had ingebroken. Toen hij echter Dins- dag met zijn vrouw naar het Speelhuis was geweest en tegen den avond terugkeerde, had het „spook“ nog zonderling huisge- houden.

De deur was gebarricadeerd door de naai- machine, de meid lag van zich-zelve op den grond, op verscheiden meubelstukken waren verbrijzeld.

Dat deze *Geschiede* veel volk trok, behoeft geen betoeg, evenmin als dat de politie zich ermees bemoeide.

Deze had echter het „spook“ spoedig bij zijn kladden, daar zij weldra de meid als de geestverschijning wist te ontmaskeren, die in een slaag van waanzin dit spektakel had gemaakt.

Getukkig, dat de zaak zoo veele, van zenuwachtige vrouwen spraken of roed over, dat het spookhuis van de Oude Ver- naar den Vlarzak was verplaatst, terw- anderen bewoerden, een geestverschijning te hebben gezien, totdat een derde zel de- zakevome gemaskerde manskerels langs de- dakvenster had zien insluipen. Wat een vrouw al niet vernag te zien!

Aan den rijksvoldwachter A. Janssen, u Stoenbergen is door de jachtvereniging *St. Hubert*, te Breda, het eere-diploma uiter- reikt wegens de meeste (27) jachtbeker- ringen over het jaar 1892, door hem gedaad

Als curiositeit bij de jongste verkiezing voor den Gemeenteraad te Tilburg word- gemeld dat zich het geval voordeed, dat een ingezetene, die in twee tilburgsch- euranen door „veel kiezers“ werd aanbe- volen, geen enkele stem bekam.

Te Vlijmen werd de landbouwer R. Scher- uit zijn slaap gewekt door een luid ge- schreeuw, dat uit zijn pruimeboom schee- te komen. Hij begaaf zich naar buiten en ontwaart drie mannen, die bezig zijn het oork van den boom te halen. Zoodra zij hem zien, laten ze zich plotseling naar be- nedon vallen en vervolgen den eigenaar met meesen. Verscheiden wonden werden hem toegebracht, o. a. een aan het hoofd. De politie is de vermoedelijke daders op- te spoor.

Eergisteren-nacht werden de bewoners van den Oppert te Rotterdam uit den slaap gewekt door een hevig gegil en geroep van „moord“. Op straat gekomen, bemerkte men een man van omstreeks 25 jaar oud, met een bloeiende wonde aan het hoofd, toege- bracht met een champagneflesch, welke naast hem in scherven op den grond lag. Ook zag men een drietal personen jlijnde de vlucht nemen. Per brandard werd hij naar het Ziekenhuis vervoerd, waar zij- toestand niet buiten gevaar bleek te zijn.

Bij onderzoek is gebleken dat de twee was aangekomen in een bierhuis aan de Oppert, om men op straat handgemeen was geworden. De politie zoekt naar de dader.

Door de maréchaussées te Venlo zijn naar de gevangenis te Roermond overgebracht de landbouwer P. P. en de dienstknecht W. K., beiden uit Blerik, verdacht van zware lichamelijke mishandeling met voor- bodaten rade geplengd te hebben op den arbeider Avezaad, wiens leven nu in ge- vaar is.

Te Tilburg had oergisteren in de brouwerij van de paters Trappisten de 18jarige G. het ongeluk loom een drifruim gegreep te vorden. Hij werd om de as geslingerd, brak op twee plaatsen den arm, een been en kreeg verscheiden verwondingen, ten gevolge waarvan hij in het ziekenhuis is overleden.

Gisteren ochtend omstreeks 9 uren brak in de schuur van de weduwe Langen- huysen, te Berlikum (N.-B.), een felle brand uit. Voor een groot gedeelte werd de niet- verzekerde inboedel gered. Het huis oech- dat voor f1600 verzekerd was, brandde ge- heel uit. Bij het wegwerpen van gered- schap ontving de oerwaarde kapelaan J. gersma eene diepe wonde in het been. Ge- lukkig was geneskundige hulp spoedig ter- plaatse aanwezig. De oorzaak van den brand is onbekend.

Onmisbaar is de Practische HANDLEIDING bij KNEIPP's Geneeswijze, fr. p. p. 37 Ct. H. COEBERGH, Vlaardingen.

Ondertrouwd: D. J. VAN BEMMELEN en C. A. VAN BUCHEM. HAARLEM, 10 Aug. 1893. (6034)

Ondertrouwd: (6041) MICHAEL J. BERNSEN en CORNELIA M. HOOIJMANS. LEIDEN, VOORSCHOTEN, 10 Aug. 1893.

Gehuwd: ARN. HELMICH TOT BAAK en JEFF. CAR. VAN NISPEN TOT PANNERDEN. STEENDEREN, Kasteel Baak, ZVENAAR, 1893 Augustus 10. (6035) Eenige kennisgeving.

Voorspoedig bevallen van een ZOON, A. M. C. SIMONIS, VAN SON. RAAMSDONK, 9 Aug. 1893. (6014)

Bevallen van een ZOON, Mevrouw FELDBRUGGE, SWAGEMAKERS. GRONINGEN, 9 Aug. 1893. (6046)

Heden overleed, zacht en kalm, na voorzien te zijn van de H.H. Sacramenten der stervenden, mijn inniggeliefde Echtgenote, Meijuffrouw JOHANNA ADRIANA CORNELIA TERPSTRA, in den ouderdom van 31 jaar, mij nalatende drie nog jeugdige Kinderen, te jong om hun ver- lies te beseffen.

F. J. H. COENDERS. AMSTERDAM, 8 Aug. 1893. (6043)

Heden overleed, na voor- zien te zijn van de H.H. Sa- cramenten der stervenden, tot droefheid van haar Kin- deren, Behuwdkinderen, Kleinkinderen en Achter- kleinkinderen, Meijuffrouw de Weduwe JAN VAN WEERT, geb. PASSIER, in den gezegenden ouderdom van ruim 82 jaar.

Uit aller naam, M. A. VAN WEERT, Pastoor. 's-Bosch, 9 Aug. 1893. Eenige en algemeene kennis- geving. (6043)

Tot onze diepe droefheid over- leed heden, in den ouderdom van bijna 75 jaar, voorzien van de H.H. Sacramenten der stervenden, onze inniggeliefde Zuster JACOBA ANNA VAN KRA- NENDONK. (6044) G. VAN KRANENDONK, A. M. VAN KRANENDONK. STEENBERGEN, 10 Aug. 1893.

Door een noodlottig toe- val overleed heden, tot ons aller diepe droefheid, in den jeugdigen leeftijd van 23 jaar, onze geliefde Zoon, Broeder en Behuwdbroeder LEONARDUS JUSTINUS MARIE VAN ERP; Med. Student. Uit aller naam, Dr J. B. L. M. VAN ERP. ERP, 8 Augustus. Eenige en algemeene kennis- geving. (6042)

Dry Konighen-Wyroeck overtreft alle Wierook in aange- namen geur. Alleen verkrijgbaar bij LAURENS H. C. MULLER, Apotheker, Brouwersgracht Am- sterdam. Monster gratis. Prijs f 2.50, bij de 5 kilogr. f 2. (5037)

Zoo spoedig mogelijk gevraagd: Een **HANDELSREIZIGER** voor een Huis in Wijn en Ge- distilleerd. Zonder goede getui- genen onnoodig zich aan te melden. Brieven, onder motto **Reizig- ger**, aan A. F. STROOBER, R. K. Boekhandel, Deventer. (6039)

HOTEL „DE KROON“, BREDA. vraagt een bekname R. K. **KEUKENMEID**, tegen hoog loon. (6016)

Ouders en Voogden!

Gelegenheid tot plaatsing van een of twee achter. Jongelui uit den gegoeden stand, bij 't Hoofd van een Par. School. Grond- dig en volledig onderw. in de mod. Talen, Boekh., Muziek en Teekenen. Prima referentien. Brieven fr., onder No. **6033**, aan het Bureau dezer Courant.

MANUFACTUREN.

Gevraagd te 's-Gravenhage een **Jonge Man** bekend met het vak. Zonder prima referentien onnoodig zich aan te melden. Brieven franco, onder lett. **B. & C.**, Bureau dezer Courant. (6019)

Kook- en Banketbakker.

Tegen 1 September wordt ge- vraagd een **TWEDE-BEDIENDE**, be- kend met **Korst- en Garneer- werk**. Brieven franco, met op- gaaf van salaris, letter **Z.**, aan den Boekhandelaar J. KUYPER, Alkmaar. (6045)

GEVRAAGD:

Een degelijke **Betrekking** in hetManufactuurvak,door iemand, goed Verkooper met prima re- ferentien en kennis van het ge- heele vak. Off. gel. te zenden, No. **6040**, Bureau dezer Cour.

SMIDSLAASBALGEN. Vraag Prijscourant.

HUISHOUDSTER. Een nette Juffrouw, R. K., 34 jaar, zag zich gaarne geplaatst als **HUISHOUDSTER**, liefst in een klein Gezin of bij een eenige Heer of Dame. De beste infor- matien staan haar ten dienste. Brieven, onder letter **M.**, ter Boekhandel van de Wed. B. LEN- FRING, Rotterdam. (6038)

Huisknecht.

Biedt zich als zoodanig aan een **JONGMENSCH**, bekwaam voor zijn vak en van de beste getuigen voorzien. Tot het geven van nadere inlichtingen is Mr DEL COURT VAN KRIMPEN, te Haarlem, gaarne bereid.

Adres met franco brieven, onder lett. **L. S.**, bij den Boekh. J. J. C. MUNK, te Haarlem. (6036)

J. VAN BATEN,

Fruithandelaar, te DRUTEN, levert van heden af 100 stuks eerste qualiteit **Oranje-Abri- koken**, tegen toezending van f1.40 franco door het geheele Rijks. 5 Kilo **Groene Pruimen**, om in te maken, a f1.30. (6004)

Dr H. SANDERS, Ezn., Amsterdam, Klovenburgwal 41. SPECIALE BEHANDELING VAN Maag-, Inwendige en Voedingsziekten. Spreekuren 9½-11 en 1-3 uur. (6001)

Geen Grijs Haar meer!!!

De Nieuwe LONDON doet het grijze haar binnen een- kele dagen verdwijnen, maakt het glansrijk en zacht, is onschadelijk voor de huid en verft niet. Prijs 80 Cent de flacon en f1.50 de dub- bele flacon.

Verkrijgbaar te *Amster- dam* bij M. CLÉBAN & Co., Heiligenweg 42. (5086)

Versche Ananassen f1.50 en hooger. Heerlijke Fr. Tafelperen, Meloenen en alle Oofscorten. **LEDEBOER & Co.** York-Hammen en Hamburger Ribben, Fijn Gevogelte. (6037)

Stoomtram HAARLEM-LEIDEN. De omstreken van Lisse, Hillegom en Sassen- heim behooren ontzeggelijc tot de schoonste gedeelten van ons Land. (6038)

Station te LISSE: Hôtel de Witte Zwaan. „ „ HILLEGOM: „ het Wapen van Friesland. „ „ SASSENHEIM: „ het Bruine Paard.

10 Augustus 1893.

21e Trekking van de Premielee- ning ten laste der R. K. Kerk van den H. Laurentius te Weesp: 2308 met f750. 1239 met f100. 1413, 2318, 2826, 7562 elk met f25. De navolgende elk met f12: 132, 628, 721, 773, 836, 1016, 1027, 1295, 1523, 1641, 1766, 2009, 2134, 2240, 2484, 2503, 2600, 2626, 2673, 2800, 2991, 3305, 3381, 3646, 3703, 3711, 3753, 3788, 3838, 3891, 3905, 3972, 4008, 4215, 4279, 4338, 4569, 4776, 4965, 5098, 5114, 5131, 5193, 5279, 5332, 5411, 5621, 5683, 5738, 5943, 6030, 6192, 6213, 6272, 6315, 6397, 6632, 6979, 7074, 7115, 7399, 7603, 7624, 7924.

De uitbetaling geschiedt drie maanden na de uitloting aan de Pastorie, — maar geen uitbeta- ling mag geschieden, zoo niet de Loten voorzien zijn van 's Rijks zegel. — Daartoe vervoegde men zich aan het Kantoor der Re- gistratie en Domeinen te Hil- versum. (6047)

MANUFACTUREN. Tegen 1 October of eerder biedt zich aan een R. K. BE- DIENDE, 19 jaar, Duitscher, 3 jaar in 't vak werkzaam en van de beste getuigschriften voor- zien. Adres: B. RUDING, Hoo-